

MEESTERWERKEN

WEEKBLAD VOOR JONG EN OUD

PRIJS PER NUMMER : 3,50 FRANK

Uitgave van
«DE VLAAMSE BOEKHANDEL», Provinciestraat, 42, ANTWERPEN
(Handelsregister van Antwerpen nr 33.297)

In het licht van de lantaarn

Hoe leefden onze voorouders?

Op het einde van de achttiende eeuw waren bijeenkomsten, die men tegenwoordig onder de benaming «soirées» aanduidt, evenzogoed als danspartijtjes een voorrecht, aan den adelstand voorbehouden. Deftige burgers hadden evenwel van tijd tot tijd samenkomstjes, die men bescheiden «visites» noemde. Men kwam samen omstreeks vijf uur in den namiddag en na een paar, op zijn hoogst drie uurkens, gesleten te hebben met praten en verhalen, keerde ieder naar huis terug. De verversingen, die men zijn vrienden en bezoekers voorzette, waren koffie of thee.

Maar het is waar, die thee werd profijtelijk opgeslurpt uit fijne Saksische porseleinen kopjes en het bittere van het Chinese drankje werd verzoet door klontjes kandijsuiker. Witte suiker, evenzogoed als broodsuiker, was toen nog maar weinig in gebruik.

Slechts zelden sleet men den tijd met een of ander spel. Nog zeldzamer werd gemusiceerd.

Pianospel, wat tegenwoordig deel uitmaakt van een goede meisjes-opvoeding, werd toenmaals alleen in voorname huizen beoefend. De piano was nog niet uitgevonden en klavecimbel of gitaar begeleidden den zang. Openbare bals of danspartijen waren niet in de mode. Slechts op kermisdag werd af en toe gedanst en dan nog maar alleen in de verenigingen, uit vijf of zes huisgezinnen onder elkander samengesteld. Die springpartijtjes werden gehouden ten huize van dengene onder de samengekomen huisgezinnen, die een behoorlijk grote kamer of salon had.

Laat mij verder gewag maken van vergaderingen, die dagelijks gehouden werden en met de benaming «compagnie» of «estaminet»

bestempeld werden. Deze waren een van de bijzonderste vermaken van de goede burgerij. De plaatsen waar die bijeenkomsten gehouden werden, waren volstrekt niet zo prachtig versierd, als dit in de volgende eeuw het geval geworden is. De ganse stoffering bepaalde zich tot houten tafels en stoelen. De plaatsen werden, bij winterdag, door middel van een grote kachel of van een groot open vuur verwarmd. De verlichting evenwel liet het meest te wensen over. De «quinquets» waren nog niet bekend en men moest het stellen met kaarsen, waarvan het donker en rood vlammeke op de bladeren en bloemen van het goudleder, dat de wanden meestal bekleedde, nauwelijks 'n lichtstraal wierp. Bovendien verspreidden zij vaak 'n benauwend en stinkenden damp.

In de «compagnies» verdreef men den tijd met het houden van gesprekken of met kaartspel. Men handelde nog niet over staatszaken. Onze eenvoudige voorvaderen wisten zo goed als niets af van het staatkundig gebeuren.

Wat de kaartspelen betreft, deze waren de vermaarde «smousjas», «kruisjas» en «het potje». Ook werd af en toe op het dambord gespeeld. Het inzetgeld was twee oortjes. De winsten werden gepot, totdat er een rond sommeken vergaard was. Dan werd gefeest.

Men begaf zich naar deze vergaderingen omstreeks 8 uur 's avonds. Het klokje van het vertrek luidde omstreeks halfelf. Dan verscheen de waard van de «compagnie» en deed opmerken:

— Heren, het kloksken luidt.

Dit stelde een einde aan spel en gepraat, want de tussenkomst van den afgezant van den Stadsraad, meestal een schepen, werd geducht, daar zowel de waard als de te laat vertoevende burgers met zware boeten, gaande tot vijf gulden, bestraft werden.

De toegang tot de «compagnies» werd ontzegd aan alwie geen twintig jaar oud was. In een stad vond men slechts drie of vier koffiehuisen. Deze werden alleen door de edelen bezocht.

Te Antwerpen telde men buitendien drie of vier «biljarten», waarvan de uitvinding rond dat tijdstip gebeurde. Het biljartspel werd door de Fransen in al de standen van de samenleving verspreid.

Wie geen twintig geworden was, zou het niet gewaagd hebben een pijpke op te steken. Sigaren werden in onze gewesten niet gerookt.

Een der grote genoegens van de burgerij bestond in het maken van wandelingen. Dat was een vermaak, weggelegd voor Zon- en feestdagen, want op werkdagen stond het niet netjes zich te verzetten.

In den namiddag, nadat men den kerkdienst had bijgewoond, kuijerden de Antwerpenaren de stadspoort uit, langs de Kronenburgpoort, om zich naar het Kiel, de Ley of Berchem te begeven. Het kleine volkje trok liever naar Borgerhout. En wanneer men lang genoeg gegaan had, ging men wat uitrusten in een of andere afspanning of herberg met een lusttuin en liet men zich een potteken gerstenbier voorzetten.

IN HET LICHT

JAN DE SCHUUTER

VAN DE
LANTAARN

IN DE
KROON

UITGEVER

L. OPDEBEEK

ANTWERPEN

SWA.

JAN DE SCHUYTER

In het
Licht van de Lantaarn

Folkloristische wetenswaardigheden

Gevolgd door een keuze

SPROOKJES
van de GEBROEDERS GRIMM

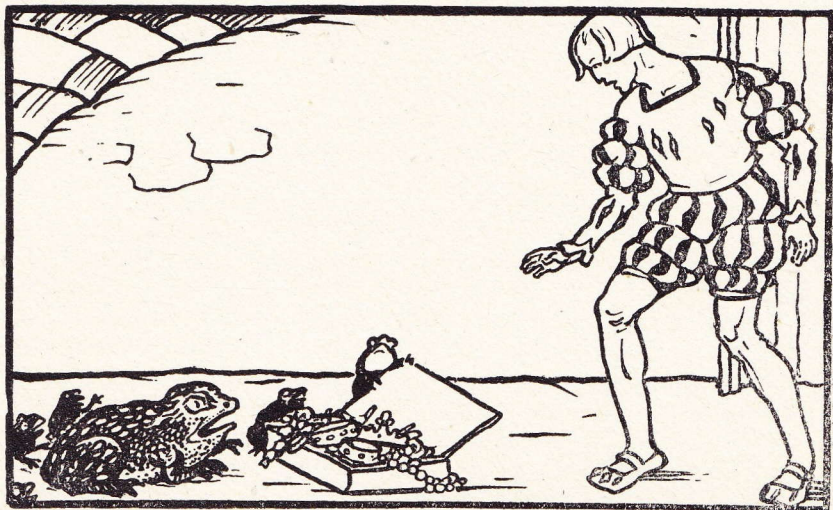
Pentekeningen van Edmond VAN OFFEL

Kleuromslag van Jan WATERSCHOOT

L. OP DE BEEK — UITGEVER — ANTWERPEN
1949

Sprookjes van de gebroeders Grimm

De drie pluimpjes.

Een koning had drie zonen; twee van hen waren zeer verstandig, maar de derde was een bedeesde jongen en werd daarom Sukkel genoemd. Menigmaal had de koning er over nagedacht, wie van de drie de waardigste was om hem op te volgen, doch hij kon tot geen besluit komen.

Op zekeren dag riep hij hen tot zich en zei:

— Gaat de wereld in en degene, die mij het schoonste tapijt meebrengt, zal mij als koning opvolgen. Maar gij zult de richting volgen van deze pluimpjes.

Toen hij dit gezegd had, blies hij drie pluimpjes in de hoogte. Het ene vloog Oostwaarts, het tweede naar het Westen, maar het derde viel in de nabijheid neer. Men lachte Sukkel uit omdat hij zo dicht bij huis moest blijven en hierop vertrokken zijn twee broeders.

Sukkel zette zich moedeloos neer bij de plek waar het pluimpje was gevallen. Toen hij zo naar den grond staarde, bemerkte hij een valluik, trok het open en zag een trap, die langzaam naar beneden hield. Hij ging de trap af, tot hij aan een deur kwam, waaraan hij klopte. Er werd opengedaan. Nu zag Sukkel een grote, dikke pad zitten, omgeven van vele kleinere.

— Wat verlangt ge, mijn vriend? vroeg de pad.

— Ik zou gaarne het schoonste en fijnst bewerkte tapijt bezitten, dat er bestaat.

De pad liet een grote kist brengen, waaruit zij een tapijt haalde zo fijn en zo kostelijk, zoals er geen op de wereld werd gemaakt. De prins bedankte hartelijk en nam blijgezind de terugreis aan.

De twee andere broeders waren niet beducht voor de mededinging van Sukkel. Zij vermaakten zich onderweg en rukten de eerste herderin, die zij ontmoetten, de sjaal van de schouders en brachten die naar hun vader.

Sukkel was ondertussen ook aangekomen en spreidde het kostbare tapijt vóór den koning uit, die vol bewondering uitriep:

— Volgens recht en billijkheid, komt mijn rijk aan mijn jongsten zoon toe.

Dit besluit konden de twee andere broeders niet goedkeuren; zij brachten allerlei bezwaren in en zeiden, dat Sukkel niet verstandig genoeg was om een land te regeren. Zij eisten hierom, dat hun vader hen aan een tweede proef zou onderwerpen.

De koning gaf hieraan gehoor en zei, dat, wie hem den schoonsten ring van de wereld bracht, hem zou opvolgen. Evenals de eerste maal, duiden de drie pluimpjes de door ieder te volgen richting aan. De ene ging Oost, de andere West, maar Sukkel ging naar zijn vriendin, de pad. En van haar ontving hij den kostbaarsten ring die ooit gemaakt was.

De twee andere broeders hadden, zoals de eerste maal, zich langs een omweg bij elkander vervoegd, vermaakten zich en namen ten slotte den ijzeren band van een karrewiel, dien zij hun vader brachten.

Toen echter de koning den kostbaren, met edelgesteenten bezetten ring van Sukkel zag, riep hij:

— U komt het rijk toe!

Nu vroegen de ontevreden broeders een nieuwe proef. De koning stelde als voorwaarde, dat degene, die de schoonste vrouw naar huis bracht, na zijn dood koning zou worden.

De broeders vertrokken in de richting, die door de drie pluimpjes werd aangeduid.

Sukkel ging wederom zijn vriendin, de pad, opzoeken en gaf haar zijn verlangen te kennen.

— Wel, wel, wel! zei de pad. Ge vraagt mij nogal veel! De schoonste vrouw! Doch ge zult ze hebben!

Zij deed een teken en nu zag Sukkel een uitgeholde raap, waarvoor zes muizen waren gespannen.

— Wat moet ik daarmee aanvangen? vroeg Sukkel bedroefd.

— Kies één van mijn kleine zustertjes uit en plaats haar in het rijtuig! antwoordde de pad.

Sukkel nam de eerste de beste en zette haar in de raap, maar zie: de kleine pad veranderde in een beeldschoon meisje, de raap in een sierlijk rijtuig en de zes muizen in volbloedpaarden.

Sukkel klom op den bok en reed pijlsnel naar het paleis van zijn vader.

Zijn broeders, zoals naar gewoonte, hadden de taak gemakkelijk opgenomen en namen de eerste de beste boerin. De keus werd hierdoor voor den koning vergemakkelijkt en hij benoemde Sukkel tot zijn troonopvolger.

Voor de vierde maal verklaarden de twee andere broeders zich ontevreden en bekwamen een allerlaatste proef. Alleen hij zou koning worden, wiens vrouw door een ring zou springen, die in het midden van de zaal werd opgehangen.

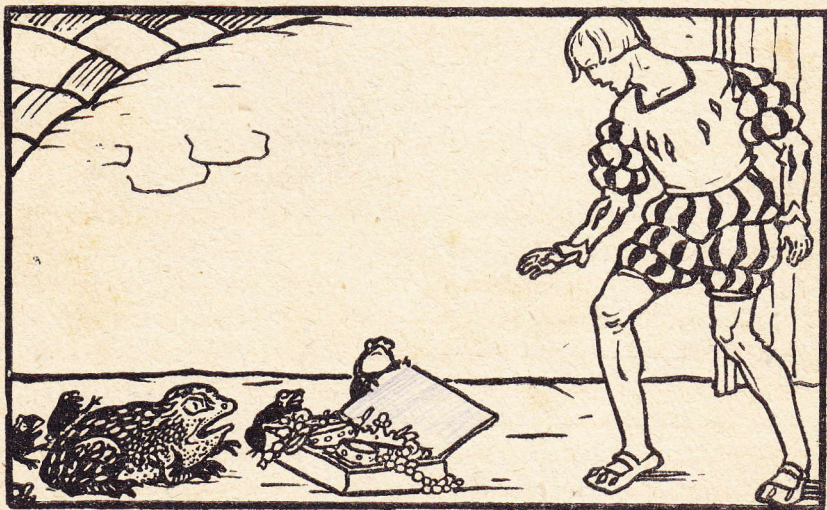
De plompe boerinnen sprongen en braken zich de benen, terwijl het meisje, dat Sukkel had meegebracht, vlug door den ring sprong en ongedeerd beneden kwam.

En Sukkel erfde den troon, werd na den dood van zijn vader koning en bestuurde het land veel jaren in wijsheid en in vrede.

naar het meer en zag nu de eenden, die hij eens gered had en deze haalden den sleutel uit het water.

De derde taak was de zwaarste en moeilijkste : Uit de drie slapende koningsdochters moest hij de jongste en de beminnelijkste kiezen. Echter geleken zij elkander als drie druppelen water en waren door niets uit elkaar te onderscheiden, dan dat de oudste een klontje suiker, de tweede een weinig stroop en de jongste een weinig honing hadden gegeten voor zij zich te slapen hadden gelegd. 't Was voor Domoor een moeilijk geval, maar nu kwam de bijenkoningin, die aan ieders mond rook en zich ten slotte op den mond der laatste zette en de zoetigheid van hare lippen vergaderde. Hierdoor wist Domoor dat deze de honing had gegeten en dus de jongste en beminnelijkste was.

Nu werden allen en alles uit den slaap verlost en de versteenden werden weder levend. Domoor trouwde de jongste en beminnelijkste koningsdochter en werd de troonopvolger haars vaders ; zijn broeders huwden de twee andere zusters.

DE DRIE PLUIMPJES.

Een koning had drie zonen ; twee van hen waren zeer verstandig maar de derde was een zeer bedeesde jongen en werd daarom Sukkel genoemd. Menigmaal had de koning er over nagedacht

SPROOKJES en VERTELLINGEN

VAN DE

GEBROEDERS GRIMM

BEWERKT DOOR

BERT KOENEN

PENTEEKENINGEN VAN
Ed. VAN OFFEL.

L. OPDEBEEK — UITGEVER — ANTWERPEN.
1926